

Poglavar i voditelj u Bibliji

na primjeru Abrahama, Jakova, Mirjam i Petra.

Podsjetimo se ukratko na glavne, poznate podatke da nam pomognu još jednom poslušati i razumjeti Božju riječ kao nadahnuće, oslonac i izvor snage za život.

Abraham

Praotac Abraham doživljava Božji poziv u osjetljivom životnom trenutku nakon što mu je tata umro. Zadaća da sada on bude na čelu zajednice dolazi mu od Boga. Gospodinov glas sluša.

Gospodin od njega traži napuštanje i odvajanje od onoga odakle dolazi. Treba ostaviti oholost i nerazumijevanje, treba ostaviti Kulu Babilonsku. On treba poći u kraj koji će mu Bog pokazati pa mora pažljivo motriti Božje putokaze slično onako kako će ga Gospodin prije sklapanja Saveza izvesti i naložiti mu da pažljivo pogleda zvjezdano nebo.

Važno je s Abrahamom uočiti da ne počinje sve od njega. Već je otac izveo obitelj iz zemlje i doveo do Harana, već je otac pošao prema Kanaanu. Čudesna je Božja providnost!

Abraham je postavljen na čelo zajednice premda trpi silan nedostatak. On i Sara nemaju djece, a Gospodin ga postavlja za oca cijelom narodu.

Ružno će, i to dvaput, zatajiti svoju ženu, a i ona će njega kao svojega muža zaniijekati kad mu daje svoju sluškinju. Pa ipak dobit će oni svoje dijete, dijete osmjeha, koje će biti nositelj Saveza. Kao voditelj Abraham će provesti potrebno odvajanje od Lota.

Gospodin Abrahamu upravlja poziv kad mu je već 75 godina. Prešao je već onu psalamsku crtu: "živimo 70, a ako smo jaki i 80". U suvremenom životu Crkve biskup se sa 75 povlači. Kad ljudske sile po naravi popuštaju Bog dariva nov početak. I bit će to nova punina života – još biblijskih 100 godina.

Velik zahtjev da pođe u zemlju koju će mu Gospodin pokazati zvuči zahtjevno, naporno, nedohvatljivo daleko. Ali Sveto pismo pokazuje kako stvari stoje. Svega nekoliko redaka poslije Abraham je došao na cilj! Kraljevstvo Božje nije negdje drugdje, daleko, nego je blizu, nadohvat ruke.

Ukupan plod Abrahamove voditeljske službe vidi se ne samo u tome što je Bog s njime sklopio Savez, koji će postati Savez svega Božjeg naroda, nego još više u tome da Isus nebo i vječni raj promatra kao krilo Abrahamovo.

Jakov

Iz bogatstva Jakovljeva života izdvojimo onaj još jedan poseban trenutak živoga susreta s Bogom, kad je Jakov već sa svojim na putu u Egipat. Prinosi žrtvu Bogu, i on mu se još jednom, u noćnom viđenju objavljuje. U tom važnom iskustvu kako se može vidjeti Jakovljeva poglavarstva zadaća?

Lako je uočiti da je Jakov voditelj. Vodi sve svoje sa sobom. Kad kreće on, kreću svi njegovi (46,1). Svi se sinovi Izraelovi dižu i polaze kad on ustaje, cijela zajednica, djeca, žene (46,5), sve potomstvo Jakovljevo, uključujući i unuke. Svi idu s njime (46,7). Brinu se za sve imanje koje su stekli (46,6)

Jakov je liturg, iskazuje štovanje Gospodinu, prinosi žrtve Bogu, i to Bogu svoga oca Izaka (46,1). Sam Gospodin, kad mu se još jednom javlja, potvrđuje da je Bog njegova oca.

Ključno je to jer predstavlja pomirenje. Na početku svojega puta Jakov je ne samo opako prevario svojega oca, nego se pritom još i na psovački svetogrdan način služio Božjim imenom kad je lažno tvrdio: Tvoj Bog mi je pomogao da tako brzo dođem do lovine i slasnoga zalogaja. Sada nastaje pomirenje – s Bogom i s tradicijom iz koje dolazi.

Jakov je došao tako daleko da sada, prvi put, bez okolišanja Gospodinu kaže "Evo me!". Nema tu više "Ako mi daš" kao kod njegova zavjeta u prvom susretu s Bogom, nakon čudesnoga sna s ljestvama do neba. Nema više napetih mišića i bitke s Bogom, inzistiranja na blagoslovu. To je sada riješeno! Kao kod Petra na kraju Evanđelja, gdje sva tri puta Isus zove "Šimune", Gospodin mu se obraća njegovim starim imenom: "Jakove". Kad to ime dvaput ponavlja, to znači da ovdje dolazi pravo zvanje i obraćenje.

Za Jakovljevu poglavarsku službu najvažnije je što cijelu zajednicu vodi u Egipat koji će za njih postati strašna kuća ropstva i simbol samoga sotonskoga, paklenoga zla. Pa zašto idu tamo? Nije li to put u propast?

Zaista Gospodin sam mu kaže da je to silaženje, spuštanje, poniženje. Riječ je to koja u Starom zavjetu pripravlja put Novom zavjetu u kojem je Isus, vječna slika Božja, sama sebe oplijenio i ponizio samoga sebe.

Jakova sam Gospodin hrabri: "Ne boj se sići!" i navodi mu razloge za to. Prvo, Bog će ondje od njih učiniti velik narod. To se obećanje, znamo, ostvaruje i tako je ne samo ispunjen plan s Abrahamom, nego i pra-zapovijed koja traži plodnost i rast. Drugo, još važnije, sam Gospodin obećava: "Ja ću sići s tobom". Treće: otac Jakov naći će se sa svojim sinom miljenikom Josipom. I četvrto, Gospodin obećava: "Ja ću te vratiti".

Silazak u Egipat može biti vrlo znakovit za pomalo umirući redovnički život danas u Europi. Ali Egipat će pokazati kako je Jakov jako dobro investirao ("unovčio") blagoslov koji je dobio od Boga. On daje blagoslov Josipovim sinovima, daje blagoslov Faraonu, i daje blagoslovom svim svojim sinovima, nikoga ne izostavlja. Život u Egiptu napokon potvrdit će istinitost Božjeg obećanja Abrahamu da će mu dati zemlju kod Nila. I život u Egiptu nije bez Božjega plana i pratnje.

Mirjam

Mirjam, sestra Mirjam, po kojoj će Majka Isusova dobiti ime, izrijeком je u Pismu predstavljena kao voditeljica kad piše da su "sve žene išle za njom". Ona je predvoditeljica u hvali Bogu. Zato je vjerojatno označena kao sestra Arona, svećenika.

Poznajemo liderske sposobnosti kojima se Mirjam odlikuje. Prepoznaje veliko Božje djelo spasenja koje se tiče cijele velike zajednice. Narod je po suhom prešao posred mora. To je sažetak svega Izlaska. Mirjam je tu kad Mojsije i sav narod u pjesmi-kontemplaciji motre što je Bog učinio. Ona se priključuje. Biblijski opis za nju na prvom mjestu kaže da Mirjam daje odgovor, potvrđuje pohvalu: "Da, zaista se uzvisio Gospodin. Slavom se proslavio!"

Pritom je ona voditeljica jer u svom odgovoru donosi dvije novosti. Najprije, ona započinje prvi ples u Bibliji. I drugo, nije ona smo preuzela i ponovila što svi govore, nego ona pohvalu Bogu širi na cijelu zajednicu i pretvara je u imperativ – u poziv i zapovijed: "Pjevajte Gospodinu!"

Osobito nam je poučno što Mirjam uspješno prolazi kroz tešku krizu. Usprkos buni u kojoj je nesretno s Aronom krenula protiv Mojsija, ona ostaje autoritet. Znamo, konflikt je takav da se sam Gospodin mora uključiti da ga riješi. Pred Bogom se stvar razrješuje. Unatoč kritici i kazni koju Mirjam prima njezino dostojanstvo Gospodin je sačuvao. Ponajprije, kad ih kao

uspješan medijator sve troje poziva k sebi i potvrđuje Mojsijevu posebnost, istaknut će također da se prorocima javlja. A Mirjam je proročica. Dakle, i njoj Bog govori. A to je pitanje bilo ishodište pobune.

Drugo, sva će zajednica čekati dok Mirjam ne ozdravi i ponovno uđe u tabor. Tek onda će krenuti dalje.

Ukupno vrednovanje njezine voditeljske uloge dat će sam Gospodin, vrhunski autoritet, preko proroka Miheja (Mih 6,4). Ondje čitamo da je Mirjam na istoj razini sa samim Mojsijem, izbaviteljem naroda. Bog sam dao joj poslanje da bude ispred cijele zajednice kao predvoditeljica.

Petar

Petrova nam je povijest još daleko bliža i poznatija. U Novom zavjetu Petar je voditelj i poglavar kojega sam Isus, Dobri Pastir, postavlja. To se napose vidi u završnom pomirbenom susretu na jezeru kod trećeg ukazanja kad je trostruko zatajenje izliječeno trostrukom potvrdom ljubavi. A Gospodin pečat stavlja na Petrove riječi tako da mu povjerava svoju vlastitu zadaću: "Pasi ovce moje!" Ja sam Pastir Dobri, sada ti budi dobar pastir. Završni poziv: "Idi za mnom!" na zadnjoj stranici evanđelja znači to isto: "Hodaj mojim stopama! Budi kao ja! Vodi ih mojim srcem!"

Da bismo se što preciznije prisjetili kako je presudan i valjan Gospodinov odgoj koji u Petru razvija karizmu vodstva ostanimo baš tu na Galilejskom moru, na tom velikom jezeru koje se još zove i Genezaretsko i Tiberijadsko.

Podimo od zgrade u kojoj je očito da je Petar voditelj zajednice. On kaže: "Idem ribariti." Ostali spremno prihvaćaju: "Idemo i mi s tobom!"

Važne su obje činjenice. To se zbiva poslije Uskrsa. Gospodin nije svoje odabrane učenike odveo u neki nestvarni svijet. Tu su, u svom kraju koji poznaju, u svom poslu, među svojim ljudima. Drugo, Isus ih je bio zatekao i pozvao kao ribare i obećao je da će tu njihovu sposobnost preuzeti, potvrditi, preobraziti, razviti. Oni su ribari – sada onakvi kakvima ih je Gospodin učinio.

Na Galilejskom moru Petar postaje voditelj. Tamo u početku Gospodin je bio tražio njegovu pomoć. Svemoćni, božanski Mesija, moli pomoć Galilejca ribara iz Betsaide. Iz Petrove lađe propovijeda. Potom, mimo struke i običaja, Petar na Isusovu riječ ide u duboko, baca mreže, i toliko je frapiran čudesnim ulovom da spoznaje svoje grijehe i traži Gospodinovo udaljavanje. Prvi ukupan rezultat Kristove pedagogije, slično kao kod Abrahama na početku, bit će u vrhunskom umijeću otpuštanja: "Ostavljaju sve i polaze za njim".

Na istom moru usred noći Petar će očitovati svoje brzinsko djetinje srce. Kad vidi Isusa da ide po moru, želi i on tako. Želi doći k njemu. Prije ga vjetar, njega iskusnoga ribolovca, nije smetao, sada, kad je čudesno zakoračio k Učitelju, zbog straha od vihora, kriknuo je i hitno traži pomoć.

Došao je do Isusa, ispunio je svoju želju, ali ne sam, nego uz Gospodinovu pomoć. Osim toga, poslušno je on ispunio zapovijed koju mu je Gospodin dao: "Dođi!" Tako se postaje dobar poglavar.

A što je još važnije, i tu se vidi njegova voditeljska uloga, koja se tiče cijele zajednice, zbog njegova neslavnog i nespretnog pothvata, svi na okupu dolaze do ključne spoznaje o Isusu. "Ovo je Sin Božji!" kažu i klanjaju mu se. Kod prethodne oluje samo su bili došli do pitanja: "Tko li je ovaj?"

Nama, dok promatramo Petrov put do službe poglavara i voditelja zajednice, osobito je vrijedno uočiti kako je fizička opasnost od utapanja i spašavanje slika za ono pravo duhovno i moralno utapanje kad će Petar zatajiti i svoje čvrsto obećanje i svoga Gospodina. Triput će ga zaniijekati. Iz straha za sebe i iz nelagode.

Na obali istog toga Galilejskoga mora, nakon novog čudesnoga ribolova, Isus ga sada stvarno spašava. Dušu mu spašava.

Koliko je uspješna Gospodinova pedagogija s Petrom i dokle seže osobito se vidi na primjeru Tabite iz Jope u Djelima apostolskim. Petar stvarno nasljeđuje svoga Učitelju. Primjenjuje Isusovu metodu od Jairove kćeri. Sve je istjerao jer to nije spektakl za razonodu javnosti. Petar se moli. Potom preminuloj zapovijeda da ustane, i kad je sjela, pruža joj ruku. Rezultat je zaista vrhunski. Petar vraća u život, uskrisuje. To je poglavar i voditelj po Isusovoj mjeri.

p. Niko Bilić, SJ
www.amdg.eu